

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

ADMINISTRACIÓ DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA CONSELLERIA D'AGRICULTURA, MEDI AMBIENT I TERRITORI

2673

Resolució del conseller d'Agricultura, Medi Ambient i Territori de sis de febrer de 2014 per la qual s'aproven el Pla de Conservació del Socarrell Bord de Menorca (*Femeniasia balearica*), el Pla de Recuperació del Pinastre de Menorca (*Pinus pinaster*) i el Pla de Recuperació de la Ratapinyada de Peus Grossos (*Myotis capaccinii*) i de Conservació de Quiròpters Cavernícoles de les Illes Balears (Pla Balcells)

L'article 53 de la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat, crea la Llista d'Espècies Silvestres en Règim de Protecció Especial, la qual inclou les espècies mereixedores d'una protecció que exigeixi mesures específiques de les administracions públiques. En aquest llistat també s'inclouen les espècies amb major risc d'extinció dins el Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades que es preveu en l'article 55 de la mateixa Llei.

El Decret 75/2005, de 8 de juliol, pel qual es crea el Catàleg Balear d'Espècies Amenaçades i d'Especial Protecció, les Àrees Biològiques Crítiques i el Consell Assessor de Fauna i Flora de les Illes Balears, inclou el pinastre de Menorca en la categoria "en perill d'extinció" del Catàleg.

D'altra banda, el Reial decret 139/2011, de 4 de febrer, per al desplegament de la Llista d'Espècies Silvestres en Règim de Protecció Especial i del Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades, classifica el socarrell bord endèmic de Menorca com a vulnerable i les vuit espècies de ratapinyada que figuren en el Pla Balcells en les categories que s'indiquen a continuació: la ratapinyada de peus grossos, *Myotis capaccinii*, en perill d'extinció; *Myotis emarginatus*, *Myotis myotis*, *Rhinolophus ferrumequinum* i *Rhinolophus mehelyi*, vulnerables, i *Myotis daubentonii*, *Myotis escaleraei* i *Rhinolophus hipposideros* al llistat en règim de protecció especial.

Aquestes espècies es troben en una situació desfavorable de conservació. Per això, és necessari dur a terme actuacions específiques per evitar que els factors que en cada cas n'afecten la distribució, els efectius o la dinàmica demogràfica agreugin aquest estat desfavorable o, en el pitjor dels casos, arribin a provocar-ne l'extinció.

Amb la finalitat d'identificar les actuacions necessàries i les prioritats que s'han d'aplicar en cada cas, la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori va redactar les propostes del Pla de Conservació del Socarrell Bord de Menorca (*Femeniasia balearica*), del Pla de Recuperació del Pinastre de Menorca (*Pinus pinaster*) i del Pla de Recuperació de la Ratapinyada de Peus Grossos (*Myotis capaccinii*) i de Conservació de Quiròpters Cavernícoles de les Illes Balears (Pla Balcells), i les va sotmetre als tràmits d'informació pública i d'audiència de les entitats interessades. Dels diversos suggeriments que s'han formulat als plans, s'hi han incorporat els que eren tècnicament o legalment adequats.

Així mateix, aquests plans han estat sotmesos al parer del Consell Assessor de Fauna i Flora de les Illes Balears, el qual s'hi va pronunciar a favor en la sessió del dia 9 de maig de 2013, amb observacions d'entitat menor, que s'hi han incorporat.

Per tant, en compliment de l'article 9.4 del Decret 75/2005, havent considerat la situació d'aquestes espècies a les Illes Balears i complert la tramitació que es preveu en el Decret esmentat, a proposta de la Direcció General de Medi Ambient, Educació Ambiental i Canvi Climàtic i d'acord amb l'informe de la Secretaria General, dicta la següent

RESOLUCIÓ

Article 1

S'aproven el Pla de Conservació del Socarrell Bord de Menorca (*Femeniasia balearica*), el Pla de Recuperació del Pinastre de Menorca (*Pinus pinaster*) i el Pla de Recuperació de la Ratapinyada de Peus Grossos (*Myotis capaccinii*) i de Conservació de Quiròpters Cavernícoles de les Illes Balears (Pla Balcells), els quals queden dipositats a la Direcció General de Medi Ambient, Educació Ambiental i Canvi Climàtic.

Article 2

Aquesta Resolució s'ha de publicar en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*, amb una versió reduïda de cada un dels plans com a annexes (Pla de Recuperació del Pinastre de Menorca (*Pinus pinaster*) a l'annex 1, Pla de Recuperació de la Ratapinyada de Peus Grossos (*Myotis capaccinii*) i de Conservació de Quiròpters Cavernícoles de les Illes Balears (Pla Balcells) a l'annex 2 i Pla de Conservació del Socarrell

Bord (*Femeniasia balearica*) a l'annex 3).

Article 3

S'encomana a la Direcció General de Medi Ambient, Educació Ambiental i Canvi Climàtic l'execució, la coordinació i l'aplicació de les mesures que es preveuen en aquests plans.

Palma, 6 de febrer de 2014

El conseller

Gabriel Company Bauzá

ANNEX 1

Pla de Recuperació del pinastre de Menorca (*Pinus pinaster*)

Introducció

El pinastre, *Pinus pinaster* Aiton (1789), és una espècie de pi de la Mediterrània occidental i de la façana atlàntica que forma masses importants d'exemplars de gran mida, especialment a la península ibèrica. A les Illes Balears només hi ha una població natural, molt reduïda, anomenada *Tramuntana de Menorca* (a Ferreries, Menorca), tot i que l'espècie també és present a altres localitats de l'illa i a la resta de les Illes Balears de manera no autòctona.

La població Tramuntana de Menorca té afinitats genètiques orientals i, en conseqüència, és de conservació prioritària. Figura com a població en perill d'extinció en el Catàleg Balear d'Espècies Amenaçades i d'Especial Protecció, creat pel Decret 75/2005, i en perill crític en el *Llibre vermell de la flora vascular de les Illes Balears* (Sáez i Rosselló, 2001). La catalogació de la població menorquina en perill d'extinció obliga a elaborar un pla de recuperació, d'acord amb la Llei 42/2007.

El 1996 es descobriren 12 exemplars de pinastre a la població original Tramuntana de Menorca a la part alta d'un turó, orientat a tramuntana, densament cobert per una màquia de bruc, brolles i boscos clars a una zona de muntanya silícica, sense carbonats, tot i que també se'n podem trobar en sòls carbonatats. El 2003 començaren les activitats per conservar la població (recol·lecció de llevors i cultiu *ex situ*). Lamentablement, el 2006 un incendi va destruir els exemplars originals. Avui, gràcies a les actuacions de conservació, es conserva material genètic als bancs de llavors del Jardí Botànic de Sóller i del Jardí Forestal de les Illes Balears i sobreviuen 54 exemplars de pinastre a cinc localitats (38 a Tramuntana de Menorca, 1 a Alfurí, 5 a s'Enclusa, 2 a la Marcona i 8 a s'Arangí), les cinc dins àrea natural d'especial interès (ANEI). La població de Tramuntana de Menorca està en una zona declarada lloc d'importància comunitària (LIC).

Els riscos més grans per a aquesta espècie són la reduïda àrea de distribució, la limitació i l'edat dels exemplars, la sensibilitat a les plagues i les malalties, la depredació de pinyes, la competència amb espècies autòctones, la hibridació amb exemplars forans, el risc d'incendis i els factors estocàstics.

En línies generals, la situació del pinastre de Menorca és preocupant per la població escassa, amb pocs individus reproductors i amb uns requeriments ecològics que en limiten molt la distribució, situació que segurament no poden millorar sense ajuda.

Objectius

Aquest Pla persegueix l'objectiu de millorar la situació de conservació de la població autòctona de pinastre de Menorca, garantint-ne la conservació *ex situ*, i protegir una superfície d'hàbitat suficient per aconseguir-ne una població viable i fora de perill a llarg termini.

Aquest objectiu general es concreta en els objectius específics següents:

1. Incrementar els exemplars de pinastre en els nuclis existents.
2. Garantir la conservació *ex situ* d'una mostra representativa de la diversitat genètica de l'espècie almanco a tres jardins botànics, i emmagatzemar el material genètic, revisat i valorat, en entitats o institucions diferents.
3. Assolir un coneixement precís de la dinàmica de les poblacions, les tendències demogràfiques i la biologia reproductiva d'aquesta espècie.

Accions

Per assolir aquests objectius es preveuen les accions següents:

1. Reforçar les poblacions.
2. Aplicar mesures preventives contra incendis.
3. Controlar la competència interespecífica.
4. Controlar les plagues i les malalties.
5. Aplicar mesures de protecció contra els herbívors i depredadors de pinyes.
6. Regar els mesos de més sequera, si és necessari.
7. Prospeccionar noves plàntules a la natura.
8. Conservar llavors a bancs de germoplasma.
9. Conservar i multiplicar els exemplars en cultius controlats.
10. Mantenir un registre actualitzat del material emmagatzemat *ex situ*.
11. Plantar exemplars a jardins menorquins.
12. Aprofundir en els coneixements sobre el comportament i la biologia de l'espècie.

L'acció 2, aplicar mesures preventives contra incendis, es durà a terme amb la col·laboració i l'assessorament del Servei de Gestió Forestal i

Protecció del Sòl; i l'acció 4, controlar les plagues i les malalties, del Servei de Sanitat Forestal. Així mateix, cal la col·laboració dels agents de Medi Ambient i del personal d'IBANAT de la zona per dur a terme les actuacions de camp.

Es promouran convenis o acords amb la propietat de les finques on cal actuar en favor de l'espècie.

Vigència, execució i mitjans

Aquest Pla de Recuperació serà vigent fins que el pinastre de Menorca assoleixi un estat de conservació òptim: uns 50 pins reproductors a la població de Tramuntana de Menorca i uns 25 de les altres poblacions de nova creació.

Les accions i els objectius que preveu el pla original es poden revisar d'acord amb els resultats obtinguts en les accions que s'hagin dut a terme, la possible aparició de dades noves o les amenaces que no s'hagin previst inicialment.

La major part de les actuacions s'executarà amb mitjans propis de la Conselleria.

ANNEX 2

Pla de Recuperació de la Ratapinyada de Peus Grossos (*Myotis capaccinii*) i de Conservació de Quiròpters Cavernícoles de les Illes Balears (Pla Balcells)

Introducció

La ratapinyada de peus grossos, *Myotis capaccinii*, figura com a espècie en perill d'extinció en el Catàleg Nacional d'Espècies Amenaçades creat pel Reial decret 139/2011. D'altra banda, aquesta espècie comparteix característiques comunes en els requeriments ecològics i les mesures de conservació amb altres ratapinyades presents a les Illes Balears, que el Reial decret esmentat inclou en la categoria de vulnerables o en el Llistat d'Espècies Silvestres en Règim de Protecció Especial. Per això, es planteja un únic pla per a tots els quiròpters cavernícoles presents a les Illes Balears, que són *Myotis daubentonii*, *Myotis emarginatus*, *Myotis myotis*, *Myotis escaleraei*, *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus hipposideros* i *Rhinolophus mehelyi*. Se n'exceptua la ratapinyada de cova, *Miniopterus schreibersii*, de la qual hi ha un pla de conservació actualment vigent.

Els riscos més grans que comparteixen les ratapinyades cavernícoles són la informació insuficient sobre la situació real de conservació, la degradació i destrucció dels hàbitats cavernícoles, el risc d'epizooties i els factors estocàstics.

Objectius

Aquest Pla persegueix l'objectiu general de recuperar la ratapinyada de peus grossos (*Myotis capaccinii*) i altres ratapinyades cavernícoles a les Illes Balears i conservar els hàbitats hipogeus per garantir la supervivència a llarg termini de les poblacions de ratapinyades cavernícoles a les Illes Balears.

Aquest objectiu general es concreta en els objectius parcials següents:

1. Conèixer la distribució i la mida poblacional de les espècies de quiròpters cavernícoles.
2. Assegurar la protecció efectiva de les cavitats rellevants per als quiròpters cavernícoles.
3. Garantir un bon estat de conservació dels hàbitats hipogeus, evitant la degradació de les cavitats rellevants per als quiròpters.
4. Involucrar la població, molt especialment els sectors clau, en la conservació dels quiròpters i del medi cavernícola.
5. Aprofundir en el coneixement de la dinàmica poblacional dels quiròpters i en altres aspectes de la biologia d'aquests animals.

Accions

Per assolir els objectius es preveuen les accions següents:

1. Dissenyar i completar un inventari i un registre informàtic de les cavitats rellevants per als quiròpters.
2. Instal·lar tancaments a les coves de cria, d'hibernació, i en altres que ho requereixin.
3. Restaurar l'hàbitat en les cavitats que presenten condicions inapropiades per als quiròpters.
4. Comunicar als sectors involucrats la necessitat de protegir les cavitats més vulnerables.
5. Dur a terme campanyes de sensibilització per destacar la importància de la conservació de les ratapinyades i de les mesures que impulsa aquest Pla.
6. Fer un seguiment de l'estat de les poblacions dels quiròpters cavernícoles, mitjançant una xarxa de vigilància activa formada per cavitats sentinel·les, per avaluar l'evolució de les colònies de ratapinyades.
7. Elaborar un cens complet de les colònies de cria cada tres anys.
8. Crear un banc de dades d'anellatge i planificar les visites científiques a les colònies.
9. Crear la figura de col·laborador del pla per a les persones o les entitats amb la preparació tècnica adequada que contribueixin a executar-lo.

Àrees biològiques crítiques

Cal declarar àrees biològiques crítiques les cavitats amb presència de colònies de quiròpters que sofreixin amenaces i no estiguin protegides per altres figures oficials de protecció (parcs, reserves, Natura 2000).

Obligacions administratives i públiques

- Tramitar la declaració de les àrees biològiques crítiques.
- Assegurar la bona gestió de les espècies en la seva zona de distribució natural, amb els procediments administratius o contractuals necessaris, i involucrar-hi totes les parts implicades.

Vigència, execució i pressupost

Aquest Pla de Conservació té una vigència de sis anys des que l'aprovi el Govern de les Illes Balears, prorrogable per un període de sis anys

mes, un cop se n'hagin revisat les accions.

Les accions i els objectius que preveu el pla s'han de revisar el tercer any d'execució del pla, d'acord amb els resultats obtinguts en les accions que s'hagin dut a terme, la possible aparició de noves dades o amenaces que no s'hagin previst inicialment. El cronograma orientatiu d'actuacions i la llista d'indicadors que s'han d'avaluar periòdicament, queden dipositats en el Servei de Protecció d'Espècies, juntament amb el pressupost orientatiu per a l'execució de les actuacions que preveu el Pla, que es fixa inicialment en 41.000 euros.

Institucions i organismes implicats

La coordinació del Pla recau en la direcció general competent en matèria de protecció d'espècies.

La Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori ha de promoure que les entitats que s'indiquen a continuació, col·laborin en el Pla:

- El Servei d'Agents de Medi Ambient
- El Servei d'Educació Ambiental
- Espais de Natura Balear
- Els consells insulars
- L'Institut Balear de la Natura
- La Universitat de les Illes Balears
- L'Institut Mediterrani d'Estudis Avançats (IMEDEA)
- Els ajuntaments de les Illes
- El Servei de Protecció de la Naturalesa (SEPRONA)
- Altres entitats privades o socials que s'impliquin en l'execució del Pla.

Es promourà la col·laboració amb els propietaris de les finques on estan situades les coves, i amb les entitats que puguin contribuir a l'eficàcia del Pla.

ANNEX 3

Pla de Conservació del Socarrell Bord (*Femeniasia balearica*)**Introducció**

Femeniasia balearica és un socarrell endèmic de Menorca que el Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades qualifica com a vulnerable i diversos documents internacionals consideren prioritari protegir. És una espècie única en el seu gènere, exclusiva de la costa de Tramuntana de Menorca, on hi ha tres poblacions genèticament aïllades -a Binimel·là, Tirant i Mongofre-, que amb 3.360 individus aproximadament ocupen només 40.709 m². Totes les localitats on creix estan protegides com a àrea natural d'especial interès (ANEI), incloses en el sistema Natura 2000, i la més oriental s'ubica en el Parc Natural des Grau.

Sembla una espècie molt longeva, amb reclutaments molt irregulars, probablement condicionats per episodis climàtics favorables. Es conserva en planta viva i en llavor a bancs de germoplasma de diversos jardins botànics (el Jardí Botànic de Sóller, la Universitat Politècnica de Madrid i el Jardí Botànic de Barcelona). Es considera que l'espècie és estable tant en distribució com en exemplars, tot i que pot presentar marcades fluctuacions poblacionals.

Femeniasia balearica està amenaçada pel fet de tenir una àrea de distribució i d'ocupació limitada a tres poblacions aïllades genèticament, i una incorporació baixa de plàntules noves, que pot empitjorar si, com es preveu, s'agreuja el canvi climàtic i el clima esdevé més sec. També es pot veure afectada per la competència amb altres espècies (autòctones o introduïdes), la depredació dels fruits de certs escarabats, el trànsit de vehicles i persones, la recol·lecció casual, els episodis estocàstics i el risc d'incendi.

Objectius

L'objectiu general del Pla és garantir, a llarg termini, la supervivència de *Femeniasia balearica* en el medi natural i la conservació *ex situ* de material biològic genèticament representatiu.

Aquest objectiu general es concreta en els objectius específics següents:

1. Assegurar la qualitat dels hàbitats.
2. Incrementar el coneixement sobre la biologia de *F. balearica* i assolir un coneixement precís de la dinàmica poblacional i les tendències demogràfiques de les tres poblacions.
3. Garantir la conservació *ex situ* d'una mostra representativa de la diversitat genètica de les tres poblacions de l'espècie.
4. Incrementar la sensibilitat de la població envers la necessitat de conservar les poblacions de *F. balearica* i el seu hàbitat.

Accions

Per assolir aquests objectius es preveuen les accions següents:

1. Regular els accessos de vehicles de motor a Binimel·là-Ferragut.
2. Informar els usuaris de les zones de l'estat de protecció de *F. balearica* i la prohibició de recol·lectar-la o destruir-la.
3. Donar a conèixer les accions que preveu el Pla de Conservació del Socarrell Bord als agents de medi ambient i a la resta de personal tècnic de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori de Menorca, el Consell Insular de Menorca, els ajuntaments del Mercadal i Maó, el Parc Natural de s'Albufera des Grau i la Direcció General de Sostenibilitat de la Costa i del Mar.
4. Fer un seguiment anual de les poblacions de *F. balearica* per avaluar el creixement de les plantes, els canvis demogràfics, la taxa de reclutament i l'evolució de l'hàbitat segons els canvis en la diversitat o la cobertura de les espècies acompanyants, amb la finalitat d'assolir un coneixement precís de la dinàmica poblacional i de les tendències demogràfiques de les tres poblacions.
5. Proposar, d'acord amb els resultats de l'acció 4, mesures per incrementar el nombre d'exemplars de *F. balearica*.
6. Avalar i donar suport a estudis científics sobre la biologia reproductora del socarrell bord.
7. Produir plàntules *ex situ*, si és necessari.
8. Recol·lectar mostres de llavors de cada una de les tres poblacions, que siguin genèticament representatives, i conservar-les a llarg termini en tres bancs de germoplasma.
9. Mantenir un registre actualitzat del material emmagatzemat *ex situ* i gestionar-ne l'aprofitament per a les accions d'aquest Pla.
10. Dur a terme campanyes informatives destinades a destacar la importància de la conservació del socarrell bord i aconseguir que els organismes públics i privats i els sectors socials de Menorca col·laborin en l'assoliment de l'objectiu general del Pla.

Es promouran convenis o acords amb la propietat de les finques on cal actuar en favor de l'espècie.

Vigència, execució i pressupost

Aquest Pla es mantindrà vigent mentre el nombre d'exemplars de les tres poblacions de *F. balearica* es mantingui constant o s'incrementi. Si es produeix una baixada del 10 % del nombre d'exemplars es considerarà la necessitat de modificar-lo amb actuacions de reforç o

conservació.

Les accions i els objectius que preveu el pla original es poden revisar d'acord amb els resultats obtinguts en les accions que s'hagin dut a terme, la possible aparició de dades noves o les amenaces que no s'hagin previst inicialment.

Si no hi ha inversió pressupostària per dur a terme el Pla, se'n promourà l'execució amb mitjans propis.

